

De uniformen van het regiment Huzaren van Boreel 1814-1841

Aangezien er in ARMAMENTARIA van dit jaar extra aandacht zou worden geschonken aan de cavalerie, is het misschien een goede gelegenheid om een en ander over de uniformering van een regiment, waarvan de eerste naam nog door een van de huidige cavalerieregimenten gedragen wordt, op papier te zetten.

Schrijver dezes zal zich niet begeven op het terrein van de militaire geschiedenis, maar zich uitsluitend bezighouden met de uiterlijke verschijning van de huzaren van Boreel.

Ter inleiding daarvan slechts enkele data.

Op 25 november 1813 ontving Willem Boreel, vóór 1795 eerst cadet bij de Hollandse Gardes te voet en later bij de Gardes Dragonders, opdracht tot de oprichting van een regiment hussaren, waarvan hij met de rang van luitenant-kolonel de commandant zou zijn.

Het regiment, bekend onder de naam van Hussaren van Boreel, bleef aanvankelijk ongenummerd, doch kreeg pas op 17 november de benaming van Regiment Hussaren No. 4. Later, na de samenvoeging van de Noord- en Zuidnederlandse troepen, kreeg het de naam van Hussaren No. 6, welk nummer het zou behouden tot 1841.

Bij de reorganisatie van 10 maart van dat jaar werd het regiment veranderd in 2e Regiment Lansiers.

Bij een volgende reorganisatie van de cavalerie werd het met het eerste Regiment Lansiers samengevoegd tot het 4e Regiment Dragonders.

Dit werd op 8 mei 1867 weer omgezet in het 4e Regiment Huzaren. De traditie van dit regiment wordt na vele veranderingen in de samenstelling van de cavalerie, nu voortgezet bij het tegenwoordige Regiment Huzaren van Boreel.

En nu de uniformen, de eerste voorschriften.....

Alleen zij, die in 1945, kort na de bevrijding, zich bezig hebben gehouden met de wederopbouw van ons leger, kunnen zich een voorstelling maken van de moeilijkheden, die Boreel te overwinnen had om zijn huzaren van de nodige kleding en uitrusting te voorzien.

Er was in ons land letterlijk niets in voorraad. De depots van het voormalige Koninklijk Hollandse Leger waren naar Frankrijk overgebracht, er was gebrek aan grondstoffen en de industrie lag daardoor vrijwel stil. Alles moest dus nieuw worden aangemaakt, wapens en leerwerk zouden uit Engelse voorraden aangevoerd moeten worden.

Dat alles vergde veel tijd en organisatievermogen. Geen wonder dat de eerste kledingvoorschriften niet geheel naar de letter gevolgd konden worden.

Die voorschriften, uitgegeven tussen 31 december 1813 en 26 februari 1814, zagen er voor het Regiment Huzaren als volgt uit:

In art. 1. 'Donkerblauwe pels met een zwarten rand, lichtblauwe dolman, vest, pantalon en stalmut, grijze rijbroek, stalbuis en manteljas, gele tres en knopen, shaco's met gele vangsnieren en zwarte panache, zwart lederwerk, mode waltrap met geel galon en een gekroonde W in de beide achterste punten. De officieren dragen op hun frakken gouden epauletten volgens het bepaalde bij art. 4.'

Dit laatste hield in dat de hoofdofficieren epauletten met bouillons op beide schouders, de ritmeesters één epaulet met bouillons en de luitenants één epaulet met franje op de rechter-schouder zouden dragen.

Art. 5 vermeldt nog, dat de dragons voor de officieren van zilver, met een gedeelte oranje zijde doorweven, zouden zijn; voor de hoofdofficieren met bouillons en voor de subalterne officieren met franje. De band moest voor de officieren van de Cavalerie van zwart leder zijn. De onderscheidingstekens voor de onderofficieren en korporaals bestonden volgens art. 7. uit chevrons in de kleur van de knopen, dus bij de huzaren, voor de wachtmeesters en opperwachtmeesters van goud en voor de korporaals van geel katoen. De sabeldragons voor de onderofficieren waren met oranje zijden kwast en voor de korporaals met een kwast van oranje kemelshaar. De band van zwart leder.

De trompetters droegen rode dolmans en pantalons en lichtblauwe pelsen, voorzien van gele tres, met zwart doorweven.

Het bleek al spoedig, dat grijs laken of karsaai niet te leveren was. Daarom mochten rijbroek, stalbuis en manteljas van donkerblauw laken gemaakt worden.

Op 9 januari 1815 verschijnen nieuwe 'Bepalingen omtrent de uniformen en distinctieve teekenen, voor alle de korpsen en rangen bij de Armée'. Hierin worden de uniformen van het regiment als volgt omschreven: 'Lichtblauwe dolman, zonder uitmonstering van kraag en opslagen, met gele en zwarte snoeren. Dito gekleurd vest en pantalon, witte en oranje huzarensjerp met oranje knopen. Donkerblauwe pels. Huzarenlaarzen en sporen. Lange donkerblauwe rijbroek met kalfsleder bezet. Stalbus van donkerblauw laken, zonder uitmonstering. Donkerblauwe lakense stalmuts (Hongaars model); de platte bol van lichtblauw laken, negen duim overkruis, op de naad met geel ingezet en lichtblauw lakensche band, een kleine klep, op de breedte twee en drie achtste duim, beginnende en eindigende op de helft van de wijdte van de muts; achter op de muts het nummer van de compagnie van lichtblauw laken. Schako met gele en zwarte vangsnieren. Witte panache en hangende havenvederen.

De manteljassen, schabracken, holsterkappen en de waltrappen blijven bij alle Regimenten Cavalerie zoals zij dezelve thans hebben.'

De uniformen van de trompetters worden in dezelfde termen beschreven als bij de vorige voorschriften. Hetzelfde geldt voor de dragons van de officieren, onderofficieren en korporaals.

Bij deze voorschriften wordt met geen woord gerept over de uniformen van de officieren. Voorts valt het op, dat de stalmuts zeer uitvoerig omschreven wordt, terwijl er vrijwel niets over de schako vermeld wordt.

Gelukkig beschikt het museum over enkele tekeningen en gravures, die de tekst van de voorschriften illustreren en aanvullen.

1. Huzaar te paard. Ongekleurde potloodtekening van De Man 1814.
2. Nederlandsche Huzaar en eene Koopvrouw met Appelen, gekleurde kopergravure. J. A. Langendijk del. W. Nieuwhoff sc.
3. Nederlandsche Huzaren van het Regiment No 6.
4. Huzaar net pels net twee boeren, gekleurde ets van J. E. Marcus, gedateerd October 1815.
5. Wachtmeester der Huzaren, gekleurde kopergravure J. Hari del, J. Bemme sculps.
6. Koninklijke Nederlandsche Huzaar, ongekleurde kopergravure, J. Hari del, J. Bemme sculps. Muller 56081, No. 2.
7. Husard du Régiment No 6. Aquarel door de ritmeester G. de Goltz.

De eerste vier uit deze reeks documenten geven alle de volgende aanvullingen op de voorschriften:

1. De schako is blijkbaar nog geheel volgens het model van de Franse huzaren omstreeks 1810, net aan de voorzijde een tamelijk grote cocarde net lis en knoop; geen andere versiering. De zwarte pluim direct op de schako gestoken, zonder pompom. Effen gele vangsnieren.

Dit wordt bevestigd door een Aanschrijving van 9 October 1816, waarbij een nieuw model schako wordt ingevoerd net een gekroonde W aan de voorzijde.

De huzaar op de ets van Marcus heeft de schako net een overtrek van zwart gewast doek.

2. Op de gravures naar Langendijk (nos. 2 & 3) ziet men de donkerblauwe rijbroek en de manteljas. De huzarensjerp, waarover in de voorschriften van 1814 niet gesproken wordt, is geel net dito zweep en kwasten.

Het leerwerk is op alle afbeeldingen wit en niet zwart zoals voorgeschreven was.

3. De afbeeldingen onder 5, 6 en 7 geven blijkbaar een later stadium in de ontwikkeling van de uniformering weer. De tressen en galons op dolman en pels zijn geel net zwart gemengd, dus volgens de voorschriften van 1815. De schako vertoont nu een gekroonde W van geel metaal aan de voorzijde. De bovenrand is omzet net geel en zwart galon, hoewel dit op alle drie de afbeeldingen verschillend is. Men moet aannemen, dat dit op de aquarel van De Goltz, die officier bij het regiment was, het meest de waarheid benadert.

4. De gravure net de wachtmeester geeft nog een zeer merkwaardig detail, n.l. op de bovenmouw van de pels bevindt zich een chevron met kroon naar Engels model. Dit zou men als fantasie kunnen bestempelen, ware het niet, dat er destijds in het Rotterdams Historisch museum een origineel uniform van een vrijwillige jager te paard met een identieke chevron aanwezig was. J. Hoyneck van Papendrecht maakte toen enkele schetsen van deze uniform, die thans in ons museumbezit zijn.

Verreweg het belangrijkste document uit de eerste jaren na het herstel van onze onafhankelijkheid is een gekleurde tekening-ongesignd en ongedateerd-in de collectie Hoppenis Buma (pag. 71).

Hierop zijn allerlei rangen van het Regiment No 6 afgebeeld. De officier, blijkbaar een majoor, heeft zijn rangonderscheidingsteken nog geheel in de stijl van het Eerste Keizerrijk, n.l. drie à vierdubbele gouden chevrons op de mouwen van de dolman, een driedubbel gouden galon om de bovenrand van de schako en een drievoudig galon op de pantalon op de plaats van de hongaarse knoop. De schako heeft om de onderrand en om de z. g. achterklep een smal gouden galon, dito vangsnieren en een zwarte pluim net witte top, gevat in een gouden bolvormige pompon.

De sabeltas is bekleed net lichtblauw laken, versierd met een geborduurde W met kroon en omgeven door een dubbel gouden galon.

De opperwachtmeester heeft twee gouden chevrons op de mouwen en op de schako een pluim van zwarte veren met een witte baan in het midden en witte top. De wachtmeester heeft één gouden chevron op de dolman; de zwarte pluim heeft aan de basis een krans van witte veren. De korporaal is gekleed als de huzaren, met als rangdistinctief twee gele chevrons op de mouwen.

De trompetter draagt een rode dolman en dito pantalon; een zwartbruine kolbak met rode zak en witte pluim, lichtblauwe pels met zwart bont.

De huzarensjerp van de onderofficieren en manschappen zijn oranje met wit gemengd en met oranje schuivers. Het trompetsnoer is eveneens oranje en wit.

Aangezien op deze tekening verschillende onderdelen uit de voorschriften van 1815 aanwezig zijn, zou men deze tekening kunnen plaatsen tussen 1816 - de schako met gekroonde W - en 1820.

Dat de trompetters in 1815 al kolbaks droegen, blijkt uit een aanschrijving van 2 februari 1815, waarin vermeld wordt dat 3 berenvellen mutsen aan het regiment worden verzonden.

Een andere aanschrijving, van 26 mei 1816, gewaagt van de invoering van een 'frak-dolman' voor de onderofficieren, zonder dat er een nadere omschrijving van bedoeld kledingstuk gegeven wordt. Vermoedelijk is dit de donkerblauwe dolman met dito besnoering, die later pas duidelijk omschreven wordt.

Zo ontwikkelde zich de uniformering van het regiment tot dat bij het K.B. van 12 februari 1820 een definitief voorschrift voor eenvormige kleding voor de beide huzarenregimenten tot stand kwam. Het Zuidnederlandse huzarenregiment No 8 had tot dusver een ietwat ander uniform, o. a. met witte tressen en galons, maar kreeg nu eveneens de geel-zwart besnoering, zoals het Regiment No 6 reeds sinds 1815 had.

De officiële beschrijving luidde nu als volgt: 'Donkerblauwe Pels met zwarte schapenvellen rand; gele, met zwart doorwerkte vierkante en platte tressen, en vijf rijen elk van 16 hoge knopen.

Lichtblauwe dolman, met tressen en rijen knopen als bij de pels genoemd. Lichtblauw Vest met eene rij van 12 knopen. Donkerblauwe Pantalon over de laarzen of Rijbroek, met een geel galon op de buiten naden, en

Donkerblauwe Rijbroek met leder bezetsel, beide broeken van het model als die der Dragonders.

Lichtblauwe Manteljas.

Shakot van het model en gemonteerd in voege als die der Dragonders; het nummer, de stormbanden en leeuwkoppen geel; galon, vangsnouer en pompon geel met zwart; de Pluim ter lengte van 260 strepen van staande hanenvederen, driesoortig; als: van gele en zwarte vederen, door elkander, voor Opper-Wachtmeesters; van zwarte vederen van onder 80 strepen wit, voor Wachtmeesters en geheel zwart voor Korporaals en Hussaren.

Laarzen met plooijen en met blank ijzeren Sporen. Sjerp, (Hongaarsch model) van oranje en wit kemelsgaren, met witte snoer met 2 kwasten van oranje en wit.'

'Wit lederen Handschoenen zonder kappen. Laken Halsdas (algemeen model).

Donkerblauwe Stalbuis zonder uitmonstering, met twee rijen elk van 10 hoge knopen (voor Korporaals en manschappen).

Donkerblauwe Stalmuts met lichtblauwe bol of bodem en rand; in de naad van den bol eene gele bies; laken klep. De Onder-Officieren (voor den dagelijkschen dienst) eene donkerblauwe Dolman met vijf rijen, elk van 22 koperen knopen; de tressen en galon Blauw, iets lichter van kleur dan het laken.

De onderscheidings-teekenen voor de Onder-Officieren en Korporaals der Hussaren, dezelfde als voor alle andere Korpsen.

De Trompetters, onderscheiden met:

Rooden Dolman, en Lichtblauwe Pels; beide met tressen enz., als voor de Hussaren. Voor de Trompetter-Majoor, de tressen met zilver doorwerkt, en voor de Trompetters de chevron op de voormouwen, van gouden galon in stede van kemelsgaren tres.

Kolbak van zwart beerenhuid met ronden zak, en met stormbanden, vangsnouer en pompon als van de shakot der Hussaren: witte Pluim.

De Trompetsnoer met kwasten, lichtblauw met geel. Equipement. Patroontasch met witte Bandelier.

Karabijnriem met haak, en Sabelkoppel, allen als van de Dragonders; in den sabel-koppel een ring meerder voor een der sabeltaschriemen.

Sabeltasch van zwart gewast leder, met het regimentsnummer van koper op het midden van het blad, en de tasch voorzien van drie witte riemen, met ovale gespen.

Wit lederen Sabel-dragon (algemeen Kavalerie model). Paardentuig.

Zadelbok, Hoofdstel met Stang, Trens, Halster en Paardendecken, alles gelijk aan dat der Dragonders.

Waltrap van rood laken, met een geel galon, (breed 35 strepen) waarvan in het midden, een derde gedeelte zwart; in de beide punten het regimentsnummer van geel laken en daarboven een chevron van geel galon, in het midden met een zwarte streep gewerkt.

Witte schapenvacht met een getande rand van geel laken.

Mantelzak (ronde) van lichtblauw laken, (model als voor de Dragonders) het versiersel galon geel met zwart, en het nummer van geel laken.

De wapening der Hussaren als de Dragonders.

OFFICIEREN.

Hunne kleeding, zoo in kleur als in model, gelijk aan die der troepen, en voorts met de versierselen, als hierna omschreven, te weten:

De tressen en galons (voor de groote tenue) in het goud. Het galon rondom de dolman en pels, van verschillende breedte, als:

Voor de Hoofd-Officieren ter breedte van 32 strepen. Voor de Ritmeesters ter breedte van 27 strepen. Voor de Luitenants ter breedte van 23 strepen.

De Pantalon over de laarzen of Rijbroeken, beide met donkerblauw laken bezetsel en voor de groote tenue die, met het galon, zoo als de Officieren van de Dragonders.

De Schakot gemonteerd en met toebehooren, waaronder de pluimen begrepen, in voege als bij de Dragonders omschreven; het monteersel en de vangsnouer van goud (Het galon om de bovenrand van Hoofdofficieren 27, voor Ritmeesters 20 en voor de Luitenants 14 strepen breed. De vangsnouer met 2 grote en 1 kleine kwast van bouillons voor de Hoofdofficieren, 2 grote kwasten van bouillons voor de Ritmeesters en 2 grote kwasten van torsaden voor de Luitenants.) Sjerp (model als dat der Hussaren) van oranje en zilver, met dito gewerkte knopen en twee zilveren kwasten, van bouillons voor Hoofd-Officieren en Ritmeesters en van torsade voor de Luitenants.

Gele Sporen.

Zijden Halsdas.

De Kwartiermuts, geheel lichtblauw, zonder uitmonstering, en met een rand van goud galon van de breedte als bij de Kurassiers vermeld. (Dat was n.l. voor de Hoofdofficieren 27 strepen breed; voor de Ritmeesters 20 en voor de Luitenants 14 strepen).

Voor de kleine tenue

Donkerblauwe Pels met zwarten rand, en Dolman van dezelfde kleur, respectievelijk vijf rijen van 22 in het kemelsgaren gewerkte knoppen; tres en galon mede van donkerblauw kemelsgaren, iets lichter van kleur dan het laken; het galon om deze pels en dolman bezet, mede van verschillende breedte als voor de groote tenue bepaald.'

De donkerblauwe Rijbroek, zonder galon.

De Schakot, met gewast linnen overtrek zonder Benig versiersel.

De onderscheiding der rangen bij andere korpsen door Epauletten, heeft, bij de Hussaren alleen, hoofdzakelijk boven en behalve de onderscheiding in de versierselen, enz. als voren genoemd, plaats in voege als volgt:

Vier gouden Kwasten van groote bouillons voor Kolonel.

Twee gouden en twee zilveren dito kwasten voor Luitenant-Kolonel.

Drie gouden dito voor Majoor.

Twee gouden dito voor Ritmeester.

Twee gouden Kwasten van torsade voor de Luitenants.

Allen gehecht aan een gouden snoer en gedragen wordende zoo bij groote als kleine tenue, over den linkerschouder, aan pels of dolman vastgemaakt.

EQUIPEMENT

Voor de groote tenue

Patroontasch met Bandelier van hetzelfde model, als bij de Dragonders; het galon en het nummer van goud.

(Dit hield in: het blad van de patroontas was met zwart laken overtrokken, aan de buitenzijde belegd met een - hier gouden - galon, ter breedte van 16 strepen en in het midden het regimentsnummer - in goud - geborduurd. De bandelier van zwart verlakt leder met ovale gesp, passant en halfronde stoot; op de borst een leeuwkopje, houdende aan een ketting een pijlsgewijze ruimnaald, staande in een hart of schild, waarop het regimentsnummer gegraveerd was. Dit garnituur van verguld metaal).

Sabelkoppel van verlakt leder met ovale gespen, drie ringen, bedekt met knoppen in form van leeuwkop; van voren twee leeuwkoppen en gesloten wordend door een haak of S. Sabeltasch, waarvan het blad met zwart laken overtrokken; aan de buitenzijde belegd met een goud galon, ter breedte van 56 strepen; in het midden het regimentsnummer van goud geborduurd; de riemen van zwart verlakt leder met ovale gespen.

Voor de kleine tenue

Patroontasch en Sabeltasch van zwart verlakt leder, alleen met metalen nummer op het blad. Patroontasch-bandelier en Sabelkoppel met de sabeltaschriemen, met het garnituur als van de groote tenue, doch op de ringen van de koppel gladde knoppen. Alle ringen, leeuwkoppen enz. van het geheel equipement, verguld of van compositie.

Paardentuig

Zadel en Hoofdstel compleet en Halster als de Officieren der Dragonders, doch het hoofdstel daarenboven voorzien van een klein vlechtwerk met koperen sterretjes.

Waltrappen van kleur en snit volgens die der troepen, en voor groote en kleine tenue gemon-teerd, als bij de Dragonders omschreven; die van de groote tenue in het goud. Dit betekende dat de waltrappen versierd waren met een gouden galon van verschillende breedte, volgens den rang, namelijk:

Voor de Hoofd-Officieren van 55 strepen

Voor de Ritmeesters van 46 strepen en

Voor de Luitenants van 26 strepen.

In de punten het regimentsnummer in goud geborduurd.

Zwarte Vacht met een ronden rand, over den waltrap. Lichtblauwen ronde Mantelzak, het galon en het nummer van goud; het galon ter breedte van 32 strepen.

Voor kleine tenue, het garnituur voor alle rangen zonder onderscheid, als dat der waltrap van de troepen, doch het nummer van zijde geborduurd.

De Adjudanten Onder-Officier gekleed in voege als de Onder-Officieren, hunne versierselen en onderscheidingsteekenen als volgt:

De tressen op de pels en dolman, half van goud met zwarte zijde. Het galon op den pantalon over de laarzen of rijbroek, als de tressen bewerkt.

De Vangsnoer met de kwasten, half van goud met zwarte zijde; de Schakot overigens gemon-teerd mitsgaders een Pluim als voor de Luitenants bepaald.

De Schuivers der Sjerp van zilver en oranje zijde, en zilveren franje om de kwasten.'

De rand der kwartiermuts met een goud galon ter breedte van 14 strepen bezet.

Tot Onderscheiding-steekenen mede, zoo als door de Officieren gedragen wordt, twee Kwas-ten en Snoer, doch van gouden franje en zwarte zijde; en de Sabel-dragon als omschreven bij

de onderscheidingsteekenen, in het algemeen. Wijders voorzien van het equipement als van de kleine tenue der Officieren.'

Deze voorschriften geven, ondersteund door een documentatie, bestaande uit de navolgende prenten, een goed beeld van de uniformering van het regiment voor de periode van 1820 tot aan het einde van de dertiger jaren van de vorige eeuw.

8. Hussaar te paard, in groote tenue, gekleurde kopergravure, J. v. H(ove) del, Joh Bemme stulp. Plaat 36 uit: J. F. Teupken. `Beschrijving hoedanig de Koninklijke Nederlandsche Troepen, enz.` 1823.

9. Hussaar en Trompetter te voet, gekleurde kopergravure; B. van Hove, del. D. Sluyter, stulp. Plaat 37 uit bovengenoemd werk.

10. Hussaar Steendruk van J. Delfosse Junior naar Madou

11. Trompetter, idem.

12. Standaarddrager, idem.

13. Luitenant in kleine tenue met pels. idem

Deze laatste vier afbeeldingen uit: `Militaire Costumen van het Koninkrijk der Nederlanden.'

Daarnaast nog een drietal potloodtekeningen van huzaren in dagelijkse tenue met de stalmuts als hoofddekseel, in de Atlas Van Stolk en een drietal aquarellen, officier, trompetter en huzaar, in een album, getiteld `Koninklijke Nederlandsche Armee' in het Prentenkabinet van het Rijksmuseum te Amsterdam. Deze laatste afbeeldingen, daterend van omstreeks 1830, zijn in sommige details echter niet conform de voorschriften.

Enkele kleine wijzigingen daargelaten, bleef de hierboven beschreven uniform zo tot in de laatste van de dertiger jaren van de vorige eeuw. Zie hier enkele daarvan.

Het oorspronkelijke voorschrift van 1820 sprak van een lichtblauwe waltrap, doch dit werd reeds op 30 juni 1821 gewijzigd in een rode waltrap, zoals het regiment reeds van af 1815 in gebruik had. Men kan dus vrijwel zeker aannemen dat de lichtblauwe waltrap nooit in gebruik is geweest.

Verder werd op 19 augustus nog een beschikking uitgebracht waarbij de huzarensjerp voortaan 'a la paresseuse' moest worden ingericht. Tot dusverre had deze uit losse strengen bestaan, die enkele malen om het lichaam gewonden werden. Nu moest de sjerp in 6 naast elkaar liggende strengen, met de 18 knopen in 3 groepen van 6 keurig boven elkaar, worden gerangschikt. Op de rug werden de strengen samengevoegd tot twee strengen, met aan de ene zijde een kneveltje. Dit laatste diende om, wanneer de sjerp in één keer om het lijf geslagen werd, samen met het snoer of zweep van de andere zijde, de sjerp vast te zetten. De pluimen op de schako's werden bij oefeningen te paard vaak verloren. Daarom werden zij bij besluit van 26 juni 1824 tot op de helft verkort.

De kleding en uitrusting van de officieren was blijkbaar nog niet kostbaar genoeg, want bij een beschikking van 15 december 1825 werd een nieuw model patroentas en bandelier ingevoerd. De modellen hiervan werden op 19 juni 1826 door de opperbevelhebber goedgekeurd. De tas was van verguld koper met op het blad het regimentsnummer, omgeven door een lauwer- en een palmtak van zilver. De bandelier was van goudgalon, breed 54 mm, en bewerkt in ruiten of blokjes, gevoerd met zwart marokkijnleer.

Het garnituur was als tevoren, n.l. ovale gesp, passant en stootplaat van verguld metaal; op de borst een zilveren leeuwepkop met ring, twee vergulde kettinkjes met dito ruimnaalden, gestoken in een schild van verguld metaal met het regimentsnummer in zilver.

In kleine tenue werd een bandelier gedragen van zwart maroquin leder, bij wijze van foudraal toegeknoopt met vergulde knoopjes.

Merkwaardigerwijs ziet men op verschillende portretten van officieren van het regiment, dat het regimentsnummer ontbreekt. De verklaring hiervoor is misschien, dat deze geschilderd zijn in een tijd nadat het Regiment No 8 was opgeheven en dat er dus slechts één regiment huzaren bestond, (na 14 november 1830).

Het onvolprezen werk van Teupken, hierboven reeds genoemd, bevat nog talrijke gegevens betreffende de afmetingen, materialen en kosten voor de vervaardiging van de uniformen, enz.

A1 deze te behandelen zou dit artikel te lang en nog vervelender maken.

Liever zou ik hier nader ingaan op enkele merkwaardige details betreffende de kleding der officieren, zoals die te vinden zijn in de aantekeningen van A. C. baron Schnouckaert van Schauburg, die omstreeks 1870 nog in de gelegenheid was allerlei bijzonderheden te vernemen uit de mond van oud-officieren van het regiment.

Zo was de kokarde op de schako van de officieren niet op, maar onder het galon om de bovenrand geplaatst, waarbij de gouden kettinglis langer was dan bij de troep.

De kokarde zelf was van oranje zijde met zilveren draden en dito pailletten langs de rand en langs de plooiën. Soms waren de pailletten van goud.

De stormbanden waren gemaakt van schubben van verguld metaal op zwart leder; de schubben waren mat verguld met gladde randen. De stormbanden werden als regel omhooggeslagen en achter de pompon vastgezet. (zie portret van de ritmeester G. de Goltz).

Het regimentsnummer was van mat verguld metaal. De vangsnieren werden aanvankelijk waarschijnlijk op dezelfde wijze gedragen als bij de troep. Omstreeks 1825 ziet men echter dat het vangsnier met een lus vastgemaakt is aan een knoop aan de achterzijde van de bovenrand om vervolgens met een boog af te hangen en om de hals vóór en achter met schuivers vastgezet, te eindigen met de spiegels en kwasten op de rechterschouder.

Het bont van de pels was van fijn zwart astrakan. Aan de rechter zowel als aan de linkerzijde zat aan de middelste knoop van de bovenste rij een dun gouden lusje, kennelijk om daar de snoeren van de kwasten door te steken.

De kwasten, die als rangdistinctief dienden, werden op de linkerschouder gedragen. Wanneer alleen de dolman of pels gedragen werd, werd het dubbele koord achterom de hals geslagen, na nog een hele torn om de hals van de linkerschouder over de rug tot de onderrand van de dolman of pels naar de rechterheup gevoerd om daarna over de borst terug te komen naar de linkerschouder. Hier werden de kwasten door het uiteinde van de snoeren gestoken en met een losse schuiver vastgezet.

De pelslis, het dubbele koord met knevel, bestemd om de pels vast te zetten wanneer deze omgeslagen gedragen werd, werd dan in de vorm van een fraaie knoop op de rechterborst gedragen.

Wanneer de pels over de linkerschouder gedragen werd, was de zaak veel ingewikkelder en heden ten dage moeilijk te reconstrueren. Volgens Schnouckaert zouden de koorden van de kwasten op de linker helft van de pels met een boog afhangen tot op de onderrand van de pels, daarna naar de rechterschouder van de dolman, vóór de hals om naar de linkerschouder van dat kledingstuk en van daar naar de rechterhelft van de pels naar de pelsknoop, die bevestigd was aan de bovenste knoop van de buitenste rij.

Dit komt mij echter niet geheel juist voor, aangezien op verschillende officiersportretten en andere afbeeldingen ziet men duidelijk, dat de pelslis wel degelijk gebruikt werd en met de knevel vastgemaakt werd aan de bovenste lus van de snoeren op de linkerhelft van de pels. Ook hier is geen overeenstemming te vinden, want soms blijkt de knevel bevestigd aan een dunne lus van goudkoord. Het meest waarschijnlijke is dat de pelslis gestoken werd door het uiteinde van het dubbele koord van de kwasten en dan met de knevel vastgemaakt, zoals hierboven beschreven is. Het is natuurlijk erg jammer, dat er geen afbeelding is van een officier met omgehangen pels, gezien op de rugzijde, bestaat.

Voor de troep was de zaak veel eenvoudiger, de pelslis bestond uit een dubbel snoer van zwart en geel gemengd kemelsgaren, met aan het éne uiteinde twee kleine kwastjes van hetzelfde materiaal. Dit einde was met de kwastjes vastgemaakt aan de bovenste rij knopen op de linkerhelft van de pels, liep van daar naar de rechterhelft van de pels, werd daar met een schuiver vastgezet aan de bovenste knoop van de buitenste rij en liep dan over de rechterschouder van de dolman, vóór de hals om, terug naar de linkerhelft van de pels en werd daar met behulp van een schuiver vastgezet aan de bovenste knoop van de middelste rij. Voor de onderofficieren en manschappen was de pels gevoerd met blauwe baai, waarin een borstzak aan de linkerzijde zat. Hierin plachten de huzaren pijp en tabak te bergen. Zij hadden vaak ook de eigenaardigheid om de mouwen dicht te naaien om daar een fles jenever in te bergen.

De officieren plachten dan, vóór het uitrukken, met de sabel op die losse mouwen te slaan, teneinde drankmisbruik tijdens de dienst tegen te gaan.

In kleine tenue werd bij de pels of dolman met de blauwe tressen de schako met een overtrek van zwart wasdoek gedragen. In de praktijk was echter een schako van bordpapier met een dergelijk overtrek in gebruik. Hierop werd geen enkel versiersel gedragen (zie de litho No 34 uit de serie naar Madou). Bij het Regiment Hussaren No 8 droegen de officieren op deze kleine-tenue schako de stormbanden, welk gebruik later door hun collega's van het regiment No 6 werd overgenomen.

De politiemuts, die volgens het voorschrift van hetzelfde model moest zijn als voor de manschappen, dus met een platte bol, was voor mode-bewuste officieren omstreeks 1830 van een totaal andere vorm. Het was een vrij hoog, ietwat conisch toelopend petje zonder klep zoals afbeelding ?? duidelijk laat zien.

Deze en andere vrijheden, die de officieren zich hadden veroorloofd tijdens het langdurig verblijf in de kantonnementen in Brabant, waren voor de regimentscommandanten aanleiding om het volgende schrijven aan de commandanten van de tot het regiment behorende onderdelen te richten:

Nr 699.

Eindhoven 2 April 1839.

*Onder toezending van Benige bepalingen en aanduidingen, door mij ten opzichte de uniform en uitrusting der Heeren Officieren vastgesteld, heb ik de eer UHEG. tevens uit te noodigen, de Heeren Officieren onder Uwe bevelen, als ook de Werkbazen voor zooverre als het deze laatste in het bijzonder aangaat (voor de confectie) daar mede bekend te maken met deze last zich overeenkomstig dezelve te gedragen, waarbij ik niet genoeg kan aanbeveelen een streng oog op de naleving te houden en geene afwijkingen hoe gering ook te vergunnen of oogluikend toe te staan.
De afwezende Leveranciers of Werkbazen zijn door mij in kennis gesteld om zich overeenkomstig gedachte bepalingen te kunnen gedragen.*

*De Kolonel Kommandant
van het Regiment Hussaren Nr 6.*

Aan

BEPALINGEN TEN OPZIGTE DEN UNIFORM DER HEEREN OFFICIEREN

Chacot

Voor memorie

Pels

De pels blijft op dezelfde wijze als de tegenwoordigen in gebruik.

De tresschen en galonwerk donker Blauw doch iets lichter van couleur als het laken.

Dolman

Blijft in gelijke verhouding als de pels.

De kraag derzelve zal provisioneel open blijven (in fig. d te zien).

De mouwen aan de hand rondvormig in plaats van hoekig in Fig. a te zien.

Pantalon

De rijbroek blijft voor de kleine tenue dezelfde, zooals de zelfve zoo als dezelfde tot nog toe gedragen wordt zullende de band langs den naad der zelve de breedte van 5 Nederl. Duimen hebben, en van onderen moet de Pantalon rond wezen, zonder dat in dezelfde stukken, of het aanzien van een slopkous mag hebben.

Politiemuts

De politiemuts blijft licht Blauw met donkerblauwe Passepoils.

De omtrek derzelfde zamengesteld uit 4 stukken door Passepoils van dezelfde kleur van laken aan elkander vereenigd.

De Hoogte a tot b (in fig. b) gemeten zal voor alle mutsen zijn 11 Nederl. Duimen. Het galon zal de breedte hebben van 5 Nederl. duimen.

De bodem voor een gewoon hoofd 16 Nederl. duimen diameter.

De klep gemeten (in fig. c) van a tot b moet zijn 5 Nederl. duimen van c tot d moet zgn 16 Nederl. duimen.

De omtrek derzelve een gebroken vierkant uitmakende met een blauw

Het getal reijen tresschen naar gelang der taille, van 18 tot 20. De tusschenruimten der tresschen moeten zijn 12 strepen.

De wol van het laken, der zijband moet anders loopen als van de pantalon.

De bodem zoo strak mogelijk, zoodat het Passepoil den rand vormt.

Het spreekt vanzelf dat de dementres naar de omschrijving, en niet naar de tekening genomen moeten worden.

Passepoil geboord, en van onderen gevoerd met groen maroquinleder. Er komt insgelijks een donkerblauw Passepoil boven om de muts zoo als uitgeduid is.

Het fatsoen der muts gelijk aan (fig. b) hierboven wel geobserveerd dezelfde van achteren iets langer als van voren is, hetwelk de sluiting om het hoofd bevordert.

De Hoogte van de muts moet gemeten worden op de plaats alwaar zulks in voornoemd figuur is aangegeven, en dezelfde zal voor alle mutsen dezelfde wezen.

Pelshitz

De kwasten zullen gedragen worden voor de linkerschouder aan de knoop op dezelfde van de achterste rij van boven bevestigd.

Het koord van achteren over den schouder om den hals, nog een om dezelfde vervolgens onder de kwasten door over den rug onder den rechter arm, tot op rand der Pels of galon der Dolman door het uiteinde boven de kwasten vast te maken.

De laatste knoop van het koord kan hiertoe schuifbaar wezen.

Voor het fatsoen der kwasten is een model aan den Leverancier Heinsbergen gegeven. Ten opzichte van het koord is nog geen model bepaald of het zelve rond zal worden of vierkant blijft zal nader worden opgegeven, intusschen worden de Heeren Officieren uitgenoodigd tot zoolang bestellingen uit te stellen bij welke bestellingen voortaan de juiste maat van het Koord in Nederlandsche Duimen moet opgegeven worden.

De Knevel met de knoop in dezelve gelegd zal de lengte hebben van 11 Nederl. Duimen. De knoop 6 ½ Ned. Duim en 3 N.D. 2 streepen breed.

Manteljas

De Manteljas zal gelijk zijn aan die der troep met uitzondering dat de groote kraag de lengte zal hebben van 68 Ned. Duimen voor en achteren gelijk of hangende; de kleine kraag omgeslagen in plaats van staande tot op de grootte kraag en met zwart astrakan gevoerd.

Sabelkoppels

Sabelkoppels kleine tenue en sabeltasschen van Kleindere Dimensien, zoo als het latere model als ook het koperwerk.

Spooren

Voor Memorie.

Veldhalster

In stede van rood met geel laken gevoerd. Patroontasch

Schets van het model der Giberne aan den Mr. Zadelmaker gegeven. Dezelve moet gedragen worden boven over de Pelshitz, en van achteren met den rand der Pels of Dolman gelijk. De

Kolonel

(w.g. onleesbaar)

Kort voordat het regiment zou worden getransformeerd tot een regiment lansiers werden nog allerlei nieuwe modellen van kleding en uitrusting ingevoerd. Zo werd o.a. een nieuw model sabelkoppel, karabijnriem, patroontas en bandelier ingevoerd. In november 1938 zelfs nog een nieuw model manteljas van lichtblauw laken.

Verder werd een nieuw type schako ontworpen en misschien al in beproeving genomen. Het Museum bezit n.l. een gekleurde afbeelding van een huzaar met een schako van een hoog, enigszins conisch toelopende model, bekleed met lichtblauw laken, dat enigszins doet denken aan dat van de schako van de Franse huzaren van 1831.

Om de bovenrand het van ouds bekende geel- zwarte galon; aan de voorzijde een nogal laag geplaatste oranje kokarde met een lange lis van geel, zwart koord; daaronder het regimentsnummer in een kleiner formaat als tevoren.

Verder een afhangende zwarte pluim. Het vangsnoer is achter aan de bovenrand vastgemaakt op de wijze zoals dat reeds eerder door de officieren werd gedragen; de spiegels en kwasten zijn op de rechterschouder bevestigd.

De rest van de uniform is onveranderd gebleven, doch de waltrap is nu van lichtblauw laken met een effen geel galon.

Een tweede afbeelding stelt een trompetter voor met een rode schako en overigens gekleed als tevoren.

Het is niet bekend of deze prenten slechts ontwerpen betreffen of dat deze nieuw-model schako's reeds bij een deel van het regiment bij wijze van proef werden gedragen. In ieder geval zijn de nieuwe modellen nooit officieel ingevoerd.

Kort daarna, bij de reorganisatie van de cavalerie van 10 Maart 1841, werd het regiment omgedoopt in 2e Regiment Lansiers, waardoor de huzaren hun lichtblauwe dolmans moesten inwisselen tegen de donkerblauwe, met geel uitgemonsterde kourtka's van de lansiers-uniformen.